

Кадрові, фінансові, інформаційні й технологічні ресурси забезпечують практичну реалізованість закріплених норм та інституціональних рішень. У структурній логіці цей елемент виконує функцію підтримки, однак його брак здатний зруйнувати рівновагу усєї системи.

Таким чином, запропонована авторська модель НСС демонструє, що вона не зводиться до сукупності правових актів або переліку суб'єктів із чітко визначеним набором та переліком повноважень. Навпаки: вона являє собою багатокомпонентну структуру, де кожний елемент виконує специфічну функцію, при цьому набуває системного значення лише у взаємозв'язку з іншими.

Запорукою ефективності НСС виступає сполучення інституціональної закріпленості стратегічного планування та прогнозування, моніторингу загроз та небезпек, коректної оцінки ефективності із конкретною практикою дій компетентних на кожному етапі.

Література:

1. Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. Харків : Право, 2019. 368 с.
2. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник / за ред. В. П. Горина. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2023. 170 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-121>

PROTECTION OF CITIZENS' RIGHTS AS A COMPONENT OF THE ACTIVITIES OF THE SECURITY SERVICE OF UKRAINE DURING THE LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW

ЗАХИСТ ПРАВ ГРОМАДЯН ЯК СКЛАДНИК ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Rebchenko I. M.

*External Postgraduate Student
V. M. Koretsky Institute of State and Law
of the National Academy of Sciences
of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Рибченко І. М.

*здобувач
Інститут держави і права
імені В. М. Корецького
Національної академії наук України
Київ, Україна*

Захист прав громадян є одним із пріоритетних напрямів діяльності системи правоохоронних органів України, одним з яких є Служба

безпеки України. Під час дії правового режиму воєнного стану права та свободи осіб перебувають в умовах підвищеного ризику їх порушення, саме тому держава повинна гарантувати такий механізм їх охорони та захисту, який забезпечить максимальний рівень їх дотримання з урахуванням правових вимог світової спільноти.

Конституцією України закріплено гарантії правового порядку в Україні, який ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством, а суб'єкти владних повноважень, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [1]. Зазначене є безспірним аргументом визнання дії верховенства права та реалізації соціальної та людиноцентриської функції держави.

Положеннями Закону України «Про Службу безпеки України» від 25.03.1992 № 2229-ХІІ передбачено, що на Службу безпеки України покладається у межах визначеної законодавством компетенції завдання по захисту державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці, а також попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень проти миру і безпеки людства, тероризму та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України [2].

Особливого значення в контексті досліджуваної тематики відіграє також положення статті 5 вищезазначеного закону, відповідно до якого діяльність Служби безпеки України здійснюється на основі дотримання прав і свобод людини. Органи і співробітники Служби безпеки України повинні поважати гідність людини і виявляти до неї гуманне ставлення, не допускати розголошення відомостей про особисте життя людини. У виняткових випадках з метою припинення та розкриття державних злочинів окремі права та свободи особи можуть бути тимчасово обмежені у порядку і межах, визначених Конституцією та законами України. Орган Служби безпеки України у разі порушення його співробітниками при виконанні службових обов'язків прав чи свобод людини, повинен вжити заходів до поновлення цих прав та свобод, відшкодування заподіяної моральної і матеріальної шкоди, притягнення винних до відповідальності [2].

Вищевикладене дозволяє припустити, що захист прав людини розглядається в контексті протидії протиправній діяльності Служби

безпеки України у процесі здійснення нею своїх повноважень по відношенню до громадян, проте, призначення та функції даного органу також спрямовані на безпосередній захист осіб від негативного зовнішнього впливу на їх права та свободи.

Наприклад, під час дії правового режиму воєнного стану на Службу безпеки України покладено пріоритетні завдання з контррозвідувальної діяльності та протидії розвідувально-підривній і диверсійній діяльності іноземних спецслужб, окремий напрямок стосується боротьби з тероризмом, а також забезпечення кібербезпеки у державі. Також слід зазначити, що Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування правоохоронними органами безпілотних повітряних суден та протидії їх незаконному використанню» від 13.07.2023 № 3232-IX положення статті 24 профільного закону було доповнено додатковими повноваженнями Служби безпеки України у сфері охорони повітряного простору країни [3]. Зазначені напрямки безпосередньо впливають на стан та рівень дотримання прав та свобод громадян.

Варто підсумувати, що діяльність Служби безпеки України в умовах дії правового режиму воєнного стану в чинному законодавстві є наскрізною ідеєю роботи даного спеціального органу держави, а профільний закон визначає загальні положення стосовно порядку реалізації такого захисту. Незважаючи на специфічні ознаки діяльності досліджуваного суб'єкта, чинне нормативно-правове регулювання, на нашу думку, слід доповнити положеннями, які б чітко передбачали повноваження Служби безпеки України у сфері захисту прав громадян.

Література:

1. Конституція України зі змінами : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 № 2229-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 27. Ст. 382.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування правоохоронними органами безпілотних повітряних суден та протидії їх незаконному використанню : Закон України від 13.07.2023 № 3232-IX. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2023. № 84. Ст. 307.